הא דטעו הא דלא טעו. ה"ה דמלי למימר הא דטעו בשתות והא דטעו בפחות משתות[א] ולא איצטריך לומר יכולין למחות ברוחות[ב-ד]: **אבל** שויה שליח מצי אמר ליה לתקוני שדרתיך כו'. ות"ת הא אמרי' בפ' אלמנה ניזונת (כתובות דף ק. וסס"ה) שליח כמאן דאמר רב אמר רב נחמן שליח כדיינין[ג] משמע דפחות משתות המקח קיים כדיינים ורבא גופיה קאמר הכא דאי שויה שליח מצי א"ל לתקוני שדרתיך כו' משמע דהמקח בטל אף בפחות משתות ואומר רשב"ם דהתם רבא משום דרב נחמן קאמר ולית לא ס"ל והכא משמיה דנפשיה[ד] ור"ת מפרש[ה] דהתם מיירי בשליח הדיינין דאלמוהו רבנן להיות כמותם והכא מיירי בשליח דשויה הלוקח בעצמו אי נמי י"ל דנהי דקאמר התם שליח כדיינין והמקח קיים האומאה מיהא צריך להחזיר[ו] והכא נמי ס"ק לתקוני שדרתיך כו' וצריך להחזיר האומאה[ז] ולא כשאר אדם[ח] דפחות משתות הויא מחילה: **ה"ג** בקונטרס **הא דאמרן יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא לא.** כלומר המקח קיים ולפי גירסא זו מייתי ראיה מרשב"ג דאמר מכרן קיים ולא ס"ל לרבא הא דאמר רב נחמן לעיל דהלכה כחכמים והא דאמרן שתות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במטלטלי אבל בקרקעות ובמקרקעי לא אמרן אלא דפלוג בעילויא אבל פלוג במשהתא לא כדרבה[ט] דאמר[י] רבה[יא] כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה נמי חוזר והא[יב] דתנן[יג] השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים[יד] שילח ביד פיקח פיקח חייב ואמאי נימא שלוחו של אדם כמותו שאני התם[טו] דאין שליח לדבר עבירה[טז] דאמרינן דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים[יז] והדתניא[יח] שליח שלא עשה שליחותו שליח מעל עשה שליחותו בעל הבית מעל כי עשה שליחותו דבעל הבית בעל הבית מיהא מעל אמאי נימא אין שליח לדבר עבירה שאני מעילה דילפא[יט] חטא חטא[כ] מתרומה מה תרומה משוי שליח אף מעילה משוי שליח ונילף מינה משום דהוי מעילה ושליחות יד שני כתובים הבאים כאחד[כא] וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין מעילה הא דאמרן שליחות יד מאי היא[כב] דתניא[1] על כל דבר פשע בש"א לחייב על המחשבה כמעשה ובה"א אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר אם לא שלח ידו וגו' אמרו ב"ש לב"ה והלא נאמר על כל דבר פשע אמרו להם ב"ה לב"ש והלא נאמר[2] אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו ב"ש לב"ה א"כ על כל דבר פשע למה לי שיכול אין לי אלא הוא[3] אמר לעבדו ולשלוחו מנין ת"ל על כל דבר פשע הניחא לב"ה אלא לב"ש דמוקמי ליה להאי קרא[כג] במחשבה כמעשה

הא דטעו הא דלא טעו אי דלא טעו מאי יכולים למחות יכולים למחות ברוחות:[כד] אמר רב נחמן[א] האחין שחלקו[ב] הרי הן כלקוחות פחות משתות נקנה מקח יתר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה אמר רבא הא[ג] דאמרן פחות משתות נקנה מקח לא אמרן אלא דלא שויה שליח[ד] אבל שויה שליח אמר[ה] לתקוני שדרתיך ולא לעוותי[ו] והא[ז] דאמרן יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר ניפליגן בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא מכרן קיים[ח] דתנן שום הדיינים שפיחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל רשב"ג אומר מכרן קיים[ט] והא דאמרן שתות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי[י] אין אונאה לקרקעות ובמקרקעי לא אמרן אלא דפלוג בעילויא אבל פלוג במשהתא לא כדרבה[יא] דאמר[יב] רבה[יג] כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה נמי חוזר והא[יד] דתנן[טו] השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים[יז] שילח ביד פיקח פיקח חייב ואמאי נימא שלוחו של אדם כמותו שאני התם[יח] דאין שליח לדבר עבירה[יט] דאמרינן דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים[כ] והדתניא[כא] שליח שלא עשה שליחותו שליח מעל עשה שליחותו בעל הבית מעל כי עשה שליחותו דבעל הבית בעל הבית מיהא מעל אמאי נימא אין שליח לדבר עבירה שאני מעילה דילפא[כב] חטא חטא[כג] מתרומה מה תרומה משוי שליח אף מעילה משוי שליח ונילף מינה משום דהוי מעילה ושליחות יד שני כתובים הבאים כאחד[כד] וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין מעילה הא דאמרן שליחות יד מאי היא[כה] דתניא[1] על כל דבר פשע בש"א לחייב על המחשבה כמעשה ובה"א אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר אם לא שלח ידו וגו' אמרו ב"ש לב"ה והלא נאמר על כל דבר פשע אמרו להם ב"ה לב"ש והלא נאמר[2] אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו ב"ש לב"ה א"כ על כל דבר פשע למה לי שיכול אין לי אלא הוא[3] אמר לעבדו ולשלוחו מנין ת"ל על כל דבר פשע הניחא לב"ה אלא לב"ש דמוקמי ליה להאי קרא[כו] במחשבה כמעשה

הא דטעו. הא דפיחת שתות או הותיר: **ברוחות.** מי שנפל לו חלק בדרוס אומר נוח לי חלק בנפון שהיתה לו שם שדה שמוכה לה שנפלה לו[כז] מתמו: **הרי הן כלקוחות כו'.** כך דינן של לקוחות קנוד בפרק הזהב (ב"מ דף מט:[כח]): ה"ג **והא דאמרן יתר על שתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא.** הא דאמר יתר על שתות בטלה חלוקה לגמרי לא אמרן אלא שלא התנו מתחילה להיות שומת הנכסים[כט] בשלשה שהן ב"ד אבל קבלו עליהם להיות חלוקתם כדין שום הדיינין אפי' יותר על שתות מכרן קיים דקי"ל כרשב"ג דאמר מכרן קיים במסכת כתובות פרק אלמנה ניזונית (ד' לט:) ולא ס"ל לרבא הא דאמר רב נחמן לעיל[ל] הלכה כדברי חכמים: **והא דאמרן שתות צריך להחזיר אונאה לא אמרו אלא במטלטלי.** דאונאה כתיבה בהן או קנה מיד עמיתך אל תונו[לא] דבר הנקנה מיד ליד[לב]: **בעילויא.** שלא חלקום בחבל ליטול כל אחד ברעה וביפה אלא העלום בדמים ונטל זה ברעה כפי דמים וזה ביפה כפי דמים:[לג] **חוזר.** שאין זה כשאר אונאות דקי"ל בהזהב (ב"מ דף מט:) פחות משתות מחיל אינש דהתם אין כל אדם יכול לנמנס הדמים אבל טועה במדה טעות הוא ואדעתא דהכי לא עביד[לד]: **נימא שלוחו של אדם כמותו.** יתחייב שולחו ולא השליח: **אין שליח.** משום שליח לדבר עבירה שיתחייב שולחו אלא הרי הוא כעושה מאליו: **שליח שלא עשה שליחותו.** גבי הקדש קאי שהיו אלו מעות הקדש וטעה כסבור שהן של חולין ומסרו לשליח ליקח בהן חלוק וקנה בהן טלית שליח מעל ולא השולחו שבדבר זה אינו שלוחו: **אבל אם עשה שליחותו בעל הבית מעל.** ומביא קרבן מעילה: **חטא חטא מתרומה.** לרוב דבריס היא למודה מתרומה במסכת מעילה (דף יח:) כתיב הכא[לה] וחטאה בשגגה מקדשי ה' וכתיב בתרומה באוכלה בשוגג[לו] ולא ישאו עליו חטא: **משוי שליח.** להרמתה: **ונילף מינה.** לכל דבר עבירה דיש שליח: **שליחות יד.** בפקדון: **על כל דבר פשע.** בתר אם לא שלח ידו כתיב: **לחייב על המחשבה**[לז]. או על הדיבור שאם אמר או חשב לשלוח יד בפקדון הרי הוא ברשותו מאותה שעה ואילך להתחייב בכל אונסין שיעלו בו אפילו הוי שומר חנם שלא היה חייב עד עכשיו אלא בפשיעה: **אין לי.** שנתחייב באונסין בשליחות יד אלא בזמן ששלח בה יד הוא עצמו: גיליף

הא דטעו. הא דפיחת שתות או הותיר: **ברוחות.** מי שנפל לו חלק בדרוס אומר נוח לי חלק בנפון שהיתה לו שם שדה שמוכה לה שנפלה לו[ע] מתמו: **הרי הן כלקוחות כו'.** כך דינן של לקוחות קנוד בפרק הזהב (ב"מ דף מט:[פ]): ה"ג **והא דאמרן יתר על שתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא.** הא דאמר יתר על שתות בטלה חלוקה לגמרי לא אמרן אלא שלא התנו מתחילה להיות שומת הנכסים[פא] בשלשה שהן ב"ד אבל קבלו עליהם להיות חלוקתם כדין שום הדיינין אפי' יותר על שתות מכרן קיים דקי"ל כרשב"ג דאמר מכרן קיים במסכת כתובות פרק אלמנה ניזונית (ד' לט:) ולא ס"ל לרבא הא דאמר רב נחמן לעיל[פב] הלכה כדברי חכמים: **והא דאמרן שתות צריך להחזיר אונאה לא אמרו אלא במטלטלי.** דאונאה כתיבה בהן או קנה מיד עמיתך אל תונו[פג] דבר הנקנה מיד ליד[פד]: **בעילויא.** שלא חלקום בחבל ליטול כל אחד ברעה וביפה אלא העלום בדמים ונטל זה ברעה כפי דמים וזה ביפה כפי דמים:[פה] **חוזר.** שאין זה כשאר אונאות דקי"ל בהזהב (ב"מ דף מט:) פחות משתות מחיל אינש דהתם אין כל אדם יכול לנמנס הדמים אבל טועה במדה טעות הוא ואדעתא דהכי לא עביד[פו]: **נימא שלוחו של אדם כמותו.** יתחייב שולחו ולא השליח: **אין שליח.** משום שליח לדבר עבירה שיתחייב שולחו אלא הרי הוא כעושה מאליו: **שליח שלא עשה שליחותו.** גבי הקדש קאי שהיו אלו מעות הקדש וטעה כסבור שהן של חולין ומסרו לשליח ליקח בהן חלוק וקנה בהן טלית שליח מעל ולא השולחו שבדבר זה אינו שלוחו: **אבל אם עשה שליחותו בעל הבית מעל.** ומביא קרבן מעילה: **חטא חטא מתרומה.** לרוב דבריס היא למודה מתרומה במסכת מעילה (דף יח:) כתיב הכא[פז] וחטאה בשגגה מקדשי ה' וכתיב בתרומה באוכלה בשוגג[פח] ולא ישאו עליו חטא: **משוי שליח.** להרמתה: **ונילף מינה.** לכל דבר עבירה דיש שליח: **שליחות יד.** בפקדון: **על כל דבר פשע.** בתר אם לא שלח ידו כתיב: **לחייב על המחשבה**[פט]. או על הדיבור שאם אמר או חשב לשלוח יד בפקדון הרי הוא ברשותו מאותה שעה ואילך להתחייב בכל אונסין שיעלו בו אפילו הוי שומר חנם שלא היה חייב עד עכשיו אלא בפשיעה: **אין לי.** שנתחייב באונסין בשליחות יד אלא בזמן ששלח בה יד הוא עצמו: גיליף

רבינו תם דבקרקעות לא שייך ביטול מקח אליבא דרב נחמן ובפרק הזהב (ב"מ דף נז.) אמר ר"נ הדר אמר רב[צ] חסדא אונאה אין להם ביטול מקח יש להם וי"ל דביטול מקח דהתם היינו מפלגא וה"נ איתא בירושלמי[צא] עד פלג יש להם אונאה אבל בציר מפלג לא הוי ביטול מקח וההוא דזבן מאה במאתן אי פלג דוקא לא הוי זבין מאה במאתן דוקא[צב] אלא פחות ממאתן פורתא[צג] ואי מאתן דוקא הא דקתני עד פלג לאו דוקא אלא ר"ל יותר מפלג פורתא אבל[צד] מפלג המקח קייס[צה]: **אמאי מעל נימא אין שליח לדבר עבירה.** תימה הא ע"כ מיירי בשוגג דאי במזיד ליכא מעילה דאין מעילה במזיד[צו] א"כ יש שליח לדבר עבירה דלא שייך למימר דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים כיון שהוא שוגג דהכי נמי משמע בפ' מרובה (ב"ק דף עט.[צז]) דקאמר הרי שגנב טלה מן העדר ואמר[צח] לכהן טול טלה זה שהוא שלי או נתנו לכהן לבכורות בנו והראה לו בטלה של חבירו ומסיק דמיד שהוציאו הכהן מרשות בעלים נתחייב הגנב במשיכת הכהן והקשה ר"י התם אמאי חייב הגנב נימא אין שליח לדבר עבירה ותירץ כיון שאין הכהן יודע שהוא בא מגניבה לא שייך למימר דברי מי שומעין ואומר ר"י דהכא מיירי אפי' דמזכר דמעל בעל הבית[צט] והשתא פריך אמאי מעל נימא אין שליח לדבר עבירה דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ואע"ג דמזכר השליח מעל בעל הבית כדמוכח במעילה (דף כא.) דתני מזכר בעל הבית ולא מזכר שליח השליח מעל מזכרו שניהם חנוני מעל והטעם לפי דמעילה אינו אלא בשוגג כדפרישית לפיכך מעל אותו אלא מזכר ואותו שמזכר מזיד הוא מ"מ דוקא אם מזכר שניהם הא אם מזכר השליח לבד בעל הבית מעל:[ק] מורל

לא קאמר רשב"ג מכרן קיים אלא בשתות אבל ביתר משתות לא קאמר. **סס.** כ. פ' אין אונאה כלל ואפילו ביותר משתות המקח קיים ואין לו להחזיר אונאה. **ריטב"ש.** ל. דבמאתים הוי ביטול מקח. **תוס' כתובות נא:** מ. מעט פחות ממאתן זבן א"נ שוה מאה ומעט יותר. **תוס' הרא"ש.** נ. דיודע התלמוד דאפי' דנזכר השליח דהוי מזיד דמחייביו ליה לבעה"ב כשעשה שליחותו. **סס.** ס. דמשמע דוקא נזכרו שניהם הוא דאיכא מעילה גבי חנוני אבל נזכר שליח ולא נזכר בעה"ב לא מעל חנוני דיצא לחולין במעילת בעה"ב. **סס.**

פרק גט פשוט [ב"ב קסט, ב] ההיא אתתא דיהבא זוזי לבעלה למזבן ארעא אזל זבנה שלא באחריות אתא לקמיה דרב נחמן א"ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי א"ל רב נחמן את זבנא מינה שלא באחריות והדר זבין לה ניהליה באחריות. ואיכא מאן דמוקים שלא ידע המוכר שהוא קונה לאחר, אבל אם ידע המוכר שהוא קונה לאחר בטל מקח כמ"ש פרק גט פשוט. **בשומא דבי דינא.** כדין שומת ב"ד דשתות בטל מקח. **בעלויא.** שזה נטל הקרקע וזה נטל קרקע אחר ועלו אותם בדמים וטעו באותם דמים. **במשהתא.** שחלקו במדה וטעו במדידה. **חוזר.** אית דמפרשי חוזר האונאה ולא הוי בטול מקח, ואית דמפרשי חוזר המקח כמו שביארנו בפרק המוכר את הספינה[ס]. **שליח.** גבי הקדש הוא שאם נתן מעות לשליח להוציאן וכסבור חולין הם אם עשה השליח מה שאמר לו בעל הבית [בעל הבית] מעל, ואם שנה שליח מעל. **חטא.** במעילה כתיב [ויקרא ה, טו] וחטאה בשגגה, ובתרומה כתיב [ויקרא כב, ט] ולא ישאו עליו חטא. **מנין.** שחייב הנפקד באונסין.

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל"ב סמג לאוין קפ טוש"ע חו"מ סי' רכז סעי' ט:
כו ב מיי' שם הל"ע ופ"ק מהל' שלוחין הל"ב סמג לאוין שם טוש"ע שם סי' קפב סעי' ג וסי' רכז סעיף ל (וסעי' ט):
כז ג מיי' פי"ג מהל' מכירה הל"ב סמג שם שם טוש"ע שם סי' רכז סעי' לח [ולעופי גרסאות יש כאן וגי' הרמב"ם וש"ע אינו כגירסת רש"י אלא כגירסת הרי"ף ז"ל ע"ש]:
כח ד מיי' שם הל"ח ופ"ק מהל' שלוחין הל"ב סמג שם טוש"ע שם סי' רכד סעי' כט:
כט ה מיי' פט"ו מהל' מכירה הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' רלב סעי' ח:
ל ו מיי' פי"ד מהל' מזקי ממון הל"ב סמג עשין סט טוש"ע שם סי' תיח סעי' ז:
לא ז מיי' שם הל"ו טוש"ע שם סעי' ח:
לב ח מיי' פ"ז מהל' מעילה הל"ב סמג עשין רי:
לג ט מיי' שם הל"ח:
לד י מיי' פ"ג מהל' גזילה הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' רלב סעי' ד:
לה כ מיי' שם טוש"ע שם סעי' ה:

תורה אור השלם

1. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שָׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח
2. אִם לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ: שמות כב ז

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

ברוחות. שנויא הוא שהיתומים ניחא להו ברוח צפוני מרוח דרומי שבא לחלק הגדול אע"פ שרוח צפוני שוה לרוח דרומי. והלכה כרב נחמן והביא זה הר"ם פרק עשירי בנחלות פרק [ה"ד]. **כלקוחות.** כדמפרש, ואין להם דין יורשין שאין לאחד לירש יותר מחברו אפילו פרוטה. **נקנה מקח.** דמחילה הוי. **שויה שליח.** שעשה האחד שליח. [לעוותי]. לקלקלני, אלא שתתקני, שאין דרך בני אדם לעשות שליח לקלקלם, והמקח בטל. ואי קשיא והא אמרינן בפרק אלמנה נזונת [כתובות ק, א] שליח כמאן אמר רבא א"ר נחמן שליח כדיינים, כלומר ואם טעה בשתות בטל מקח פחות משתות קנה ומחזיר אונאה. ואיכא למימר דפסקינן התם בגמ' שליח כאלמנה. ואית דמתרצי דהכא איירי במטלטלי דהואיל ואיכא ביטול מקח אם הוא קנה ביותר משתות כשקנה שלוחו אפילו פחות משתות ביטול מקח איכא (אם הוא קנה ביותר משתות). ולא נהירא דא"כ אפילו חזרת אונאה נימא דלא יחזיר דהא אין אונאה לקרקעות. ואסיקנא תמן הלכתא דשליח כאלמנה ואפילו בכל שהוא חזור המקח. ומסתברא דהני מילי היכא דנתאנה לוקח שלקח ביותר משוויו, אבל אם קנה בשוויו ולא לקח ביותר אין המקח חוזר אלא נסתלק המוכר והדין עם השליח לשלם, דאמרינן פרק גט פשוט [ב"ב קסט, ב] ההיא אתתא דיהבא זוזי לבעלה למזבן ארעא אזל זבנה שלא באחריות אתא לקמיה דרב נחמן א"ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי א"ל רב נחמן את זבנא מינה שלא באחריות והדר זבין לה ניהליה באחריות. ואיכא מאן דמוקים שלא ידע המוכר שהוא קונה לאחר, אבל אם ידע המוכר שהוא קונה לאחר בטל מקח כמ"ש פרק גט פשוט. **בשומא דבי דינא.** כדין שומת ב"ד דשתות בטל מקח. **בעלויא.** שזה נטל הקרקע וזה נטל קרקע אחר ועלו אותם בדמים וטעו באותם דמים. **במשהתא.** שחלקו במדה וטעו במדידה. **חוזר.** אית דמפרשי חוזר האונאה ולא הוי בטול מקח, ואית דמפרשי חוזר המקח כמו שביארנו בפרק המוכר את הספינה[ס]. **שליח.** גבי הקדש הוא שאם נתן מעות לשליח להוציאן וכסבור חולין הם אם עשה השליח מה שאמר לו בעל הבית [בעל הבית] מעל, ואם שנה שליח מעל. **חטא.** במעילה כתיב [ויקרא ה, טו] וחטאה בשגגה, ובתרומה כתיב [ויקרא כב, ט] ולא ישאו עליו חטא. **מנין.** שחייב הנפקד באונסין.

מסורת הש"ס

כה [א] כתובות מא. [ב] ב"מ נז. [ג] כתובות מא. [ד] ב"ב קסט. [ה] כתובות פה. [ו] ב"מ קח. [ז] כתובות פא. [ח] עירובין עה: [דוגמתו נדרים לו:] (פסחים פט תמורה כז), [ט] כתובות לט:, [י] [כתובות לט:] ב"מ נז. קח. תמורה כז, [יא] ב"מ נו: ב"ב ל. מנחות סט. עז, [יב] [בב"מ וב"ב ובמנחות לימא רבא] [וכ"ה לט] [בכמ"י וכרי"ף], [יג] ב"ק נט:, [יד] [ב"ק נא. עט.], [טו] נדה יד: סנהדרין כט. [תמורה כה. ב"ק נו.], [יז] חגיגה י: מעילה כ. ע"ז נדרים מד. כתובות לא:, [יח] [בכמ"י: דילפינן], [יט] [פסחים לג. סנהדרין פד. זבחים מה. תמורה ג. מעילה יח:], [כ] לעיל כד, וש"נ, [כא] ב"מ מד. (זבחים כג), [כב] [בכמ"י: למחשבה], [כג] [בכמ"י כתובות לט: מצית אני אומן], [כד] [וע"ז עוד בדף ג ע"ב], [כה] [אולי ל"ל כשלשה, רש"ס], [כו] [ע"ל], [כז] [ויקרא כה, יד], [כח] [ב"מ מז ע"ב], [כט] [בכמ"י שבכ"ף נוסף ד"ה במשהתא. במדה:], [ל] [בכמ"י שבכ"ף נוסף: ולא ממחלן], [לא] [ויקרא ה, טו], [לב] [ב"מ נז ע"ב], [לג] [שם כב, ט], [לד] [וע' טיבב בתוס' כתובות ק. ותוס' גיטין לד. ד"ה ב"ד], [לה] [ד"ה רבא], [לו] [ל"ל דגרסינן. ודצפו"ר דגר'], [לז] [בדפו"ר כתוב: וכמי גרסינן. במקום וה"ג], [לח] ל"ל חסל, [לט] [כתובות פי"ל ה"ד], [מ] [בל"ל בפלג], [מא] [וע' תוס' כתובות לח. בד"ה אלמנה ועוד שם ק. ד"ה אמר ר"נ], [מב] [סנהדרין פג ע"ב], [מג] [ע"ש רש"י מעילה כא ע"ב ד"ה החנוני מעל], [מד] [ע"ש וגם בתוס' שם ד"ה נתנו], [מה] [ב"מ ל ע"ב].

גליון הש"ס

גמ' הרי הן כלקוחות. עיין גטין דף מח ע"ב תד"ה מי לאו דאמ"ר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הא דאמרת: (ב) שם והא דאמרת יתר: (ג) שם והדתנן שליח שלח. ג"כ משנה היא במעילה: (ד) רש"י ד"ה לחייב על המחשבה. ג"כ וכ"מ סוף דף מג פרש"י דוקא אמר ועיין שם בתוס': (ה) תוס' ד"ה אמלי וכו' מן העדר ואמר לבעל חובו טול טלה זה:

מוסף תוספות

א. יכולים למחות. תוס' כתובות ק. ב. אלא רבותא נקט דאפילו ברוחות יכולין למחות. שם. דחדא מיניהו נקט. תוס' גיטין לד. ג. פירוש בקונטרס שליח סתם משמע דאפילו שליח בעלמא. תוס' כתובות ק. וע"ש שהעמידו הקושיא בדוקא על פי' הקונטרס. ד. סברא דנפשיה קאמר ולא משמיה דרב נחמן. תוס' הרא"ש. ה. ואמתניתין קיימינן דתנן בב"ד ועלה קאמרינן שליח ב"ד כמאן ואמר ר"נ ששלוחם כמותם. ריטב"א. ו. ובדיינים גופייהו מחזיר ההונאה בפחות משתות. תוס' הרא"ש. דאין כח ב"ד יפה כלל טפי מבשליח דעלמא. תוס' כתובות ק. ז. ואפילו טעה בכל שהוא. רשב"א. ח. המשלח עצמו. תוס' הרא"ש. ט. לא היה יכול לחלק בין מקרקעי למטלטלי דאפי' במקרקעי יש אונאה ביתר משתות. שם. י. ועד כאן גיטין כה. מח. ביצה לז: ב"ק ט. סט: כתובות מח. ב"מ קז., [כ] כתובות פה. לט: ב"מ קח. כתובות פא. עירובין עה: [דוגמתו פא. עירובין עה: [דוגמתו נדרים לו:] (פסחים פט תמורה כז), [כא] כתובות לט:, [כב] [כתובות לט:] ב"מ נז. קח. תמורה כז, [כג] ב"מ נו: ב"ב ל. מנחות סט. עז, [כד] [בב"מ וב"ב ובמנחות לימא רבא] [וכ"ה לט] [בכמ"י וכרי"ף], [כה] ב"ק נט:, [כו] [ב"ק נא. עט.], [כז] נדה יד: סנהדרין כט. [תמורה כה. ב"ק נו.], [כח] חגיגה י: מעילה כ. ע"ז נדרים מד. כתובות לא:, [כט] [בכמ"י: דילפינן], [ל] [פסחים לג. סנהדרין פד. זבחים מה. תמורה ג. מעילה יח:], [לא] לעיל כד, וש"נ, [לב] ב"מ מד. (זבחים כג), [לג] [בכמ"י: למחשבה], [לד] [בכמ"י כתובות לט: מצית אני אומן], [לה] [וע"ז עוד בדף ג ע"ב], [לו] [אולי ל"ל כשלשה, רש"ס], [לז] [ע"ל], [לח] [ויקרא כה, יד], [לט] [ב"מ מז ע"ב], [מ] [בכמ"י שבכ"ף נוסף ד"ה במשהתא. במדה:], [מא] [בכמ"י שבכ"ף נוסף: ולא ממחלן], [מב] [ויקרא ה, טו], [מג] [שם כב, ט], [מד] [וע' טיבב בתוס' כתובות ק. ותוס' גיטין לד. ד"ה ב"ד], [מה] [ד"ה רבא], [מו] [ל"ל דגרסינן. ודצפו"ר דגר'], [מז] [בדפו"ר כתוב: וכמי גרסינן. במקום וה"ג], [מח] ל"ל חסל, [מט] [כתובות פי"ל ה"ד], [נ] [בל"ל בפלג], [נא] [וע' תוס' כתובות לח. בד"ה אלמנה ועוד שם ק. ד"ה אמר ר"נ], [נב] [סנהדרין פג ע"ב], [נג] [ע"ש רש"י מעילה כא ע"ב ד"ה החנוני מעל], [נד] [ע"ש וגם בתוס' שם ד"ה נתנו], [נה] [ב"מ ל ע"ב].